

Секція: Економіка та трансформація управління національним господарством.

Дубініна М.В.

*доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри обліку і аудиту,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна*

Сирцева С.В.

*кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і аудиту
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна*

Чебан Ю.Ю.

*кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і аудиту
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна*

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ІНФРАСТРУКТУРИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРА

Механізми інноваційної економіки не можуть працювати ефективно без певного набору інститутів, в невідповідному інституційному середовищі. Тому формування результативного інституціонального середовища, адекватного глобальним технологічним перетворенням, виступає основою, яка спрямовує інноваційний розвиток аграрного сектора і створює принципово досконалішу систему інфраструктури його інноваційної діяльності.

Процеси взаємодії структурних елементів засновані на правилах і нормах, які здійснюються за допомогою організаційних механізмів, все це в сукупності утворює інституціональне середовище, яке слід розглядати як базову складову інфраструктурного забезпечення інноваційного розвитку аграрного сектора.

Формування інституціонального середовища інноваційного розвитку повинно здійснюватись під впливом економічних, соціальних, виробничо-

галузевих та нормативно-правових факторів, що визначає специфіку інституціонального середовища аграрної сфери (рис. 1).

Рисунок 1 - Вплив інституціонального середовища на формування інфраструктури інноваційного розвитку аграрного сектора

Джерело: авторська розробка на основі ідеї [1]

Повнота інституціонального середовища формує гарантії збалансованого і гармонійного розвитку виробничих процесів. Необхідно належним чином відрегулювати і налагодити зв'язки між її елементами, тобто виробити певні правила взаємодії між суб'єктами господарювання з приводу виробництва, споживання, обміну та розподілу ресурсів і продуктів, що обертаються в господарській системі. Ці правила, що регулюють інтенсивність здійснення інституційних функцій, і являють собою господарський механізм. У сукупності повнота і збалансованість інституційної структури і господарського механізму визначають збалансований характер функціонування інфраструктури.

Слід зазначити, що дисбаланси і дефіцити виникають не тільки через брак окремих ресурсів або недоліків структурної політики. Основна причина розбалансованості економіки – це розбалансованість та недосконалість господарського механізму інституціонального середовища в аграрному секторі.

В даному контексті надзвичайно важливим є використання як світового досвіду, так і врахування національної специфіки. Певні зміни в даному напрямку пов'язані з відкриттям європейського ринку і підписанням Угоди про асоціацію з ЄС. В контексті формування політики та інституціоналізації аграрного розвитку передбачається посилення адміністративних спроможностей на центральному й місцевому рівнях щодо планування, оцінки та реалізації інноваційного розвитку, поширення знань шляхом проведення інформаційних заходів [2].

Ключовими ж інституціональними складовими формування інфраструктури інноваційного розвитку аграрного сектора повинні стати такі блоки:

- дієві державні інститути, обґрунтована державна аграрна та інноваційна політика;
- виробнича і споживча кооперація;
- розвиток інтелектуального капіталу за допомогою освіти і примноження духовних цінностей;
- інституціоналізація, кластеризація і соціалізація села;
- зміна ролі і переорієнтація інтересів аграрного бізнесу;
- створення умов для залучення інвестицій в сільське господарство;
- зміна технологічного устрою сільського господарства;
- необхідний і достатній рівень додаткової вартості, отриманий в результаті відновлення еквівалентності обміну і паритетності ціноутворення [3].

У науковій доповіді «Оцінка впливу Угоди про асоціацію / ЗВТ між Україною та ЄС на економіку України» [4], підготовленій в Інституті економіки та прогнозування НАН України, аргументуються початкові заходи з забезпечення системності інституціонального регулювання агропромислового розвитку, що передбачає удосконалення структури органів виконавчої влади, які відповідають за розвиток аграрної сфери на інноваційній основі.

Перелік основних заходів інституціонального регулювання та підсистеми його інфраструктури, що сприятимуть інноваційному розвитку аграрного

сектора представлено в табл. 1.

Таблиця 1 Заходи інституціонального регулювання та підсистеми його інфраструктури, що сприятимуть інноваційному розвитку аграрного сектора

Заходи	Підсистеми інфраструктури інноваційного розвитку
Удосконалення структури інституціонального регулювання розвитку агропромислового виробництва: <ul style="list-style-type: none">• консультація фахівців підприємств щодо управління отриманими коштами на фінансування інноваційних проєктів;• перепідготовка керівників і навчання координаторів-тренерів сучасного розвитку аграрної сфери;• держзамовлення на підготовку фахівців з сільського розвитку у вищих навчальних закладах	Кадрова
Формування груп самокредитування селянських господарств: <ul style="list-style-type: none">• підтримка інформаційно-організаційного забезпечення груп самокредитування;• надання субсидій на збільшення фондів самокредитування	Фінансова
Стимулювання інтеграції господарств населення в ланцюги доданої вартості на основі розвитку партнерства, колективних дій та кооперації	Виробничо-технологічна
Доведення до аграрних підприємств необхідної наукової, ринкової та технологічної інформації, а також освоєнню інноваційних розробок і передового досвіду, практичному використанню науково-технічних досягнень, технологічного і технічного оновлення галузі	Інформаційно-консалтингова

Джерело: авторська розробка

Оскільки інституціональне середовище визначає напрям зміни і характер інституціональних умов, то поєднання інституційних умов на мезорівні призводить до необхідності формування оптимальних меж превалювання того чи іншого інституту, на основі теорії зовнішніх ефектів. Інститути інфраструктури мають забезпечити кругообіг матеріальних, фінансових та інтелектуальних потоків, створюючи раціональні економічні відносини між господарюючими суб'єктами та гарантуючи системність, безперервність, динамічність, збалансованість економічних, соціальних, екологічних ефектів розвитку інноваційного підприємництва в аграрному секторі економіки.

Зважаючи на вітчизняні особливості, вважаємо, що до основних, які забезпечуватимуть створення інфраструктури підтримки інноваційного розвитку аграрного сектора можна віднести: аграрні інноваційні територіальні

кластери, наукові парки, бізнес-інкубатори, дорадчі служби, венчурні фонди.

Таким чином, при відповідній інституційній структурі формується відповідна архітектура інфраструктурного забезпечення.

Виходячи із зазначеного, інституціональне середовище інфраструктури інноваційного розвитку аграрного сектора необхідно будувати, враховуючи позитивний досвід світової практики та вітчизняні умови ведення бізнесу, територіально-галузеві особливості, що дозволить поєднати кращі світові моделі з вітчизняними реаліями інноваційного розвитку.

Список використаних джерел:

1. Калеиская Н. В. Инфраструктурное обеспечение инновационной деятельности / Н. В. Калеиская // Российское предпринимательство. –2007. – №7. – С.55-59.

2. Гончаренко О. В. Інституціональне середовище інноваційного розвитку агропромислового виробництва [Електронний ресурс] / О. В. Гончаренко // Ефективна економіка. – 2014. – № 5. – Режим доступу : <http://www.economy.nauka.com.ua>.

3. Сіренко Н. М. Інституціональне середовище інноваційного розвитку аграрного сектора / Н.М. Сіренко // Вісник аграрної науки Причорномор'я. – 2011. – Вип.3. – С.18-23.

4. Оцінка впливу Угоди про асоціацію / ЗВТ між Україною та ЄС на економіку України [Текст] : наукова доповідь / за ред. акад. НАН України В. М. Гейця, чл.-кор. НААН України, д-ра екон. наук Т. О. Осташко, чл.-кор. НАН України, д-ра екон. наук Шинкарука Л. В. ; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозів. НАН України». – К., 2014. – 102 с.